

מדיניות אכיפה בתחום רישוי עסקים – המועצה המקומית קרית יערים

יוני 2026

תוכן עניינים

פרק	עמוד
הגדרות	3
תכליות חוק רישוי עסקים	4
כללי	5
כלים לביצוע אכיפה	6
עקרונות מנחים	7
מדיניות אכיפה	8
מדיניות התביעה	9

א. הגדרות

"החוק" – חוק רישוי עסקים, התשכ"ח – 1968

"התקנות" – תקנות רישוי עסקים (הוראות כלליות), תשס"א-2000

"הצו" – צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשע"ג-2013

"רשות הרישוי" – ראש המועצה או מי מטעמו

ב. תכליות חוק רישוי עסקים

1. לאכיפת דיני רישוי עסקים מספר תכליות, כפי שהן מפורטות בסעיף 1 לחוק: איכות הסביבה ומניעת מפגעים ומטרדים; מניעת סכנות לשלום הציבור; בטיחות הנמצאים בעסק ובסביבתו; מניעת סכנות של מחלות בעלי חיים וזיהום מקורות המים; שמירה על בריאות הציבור; קיום תכליות דיני התכנון והבניה; קיום דינים הנוגעים לכבאות.
2. לאור כך, אכיפת חוק רישוי עסקים והתקנות מכוחו מהווה חובה ציבורית חשובה, החלה על הרשויות המוסמכות: האכיפה והתביעה. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט חשין (כתוארו דאז)¹: **"חוק שהרשויות אינן עושות לאכיפתו כהלכתו, יפה היה לו שלא היה נחקק משנחקק"**.
3. בלא אכיפה ראויה, הגונה ושיוויונית של החוק, לא ימומשו התכליות העומדות בבסיסו, והוא יהא אלא אות מתה.
4. אלא שברור, כי על אף החשיבות הרבה שיש באכיפת חוק רישוי עסקים, לא ניתן לממשה בכל החזיתות הקיימות וזאת, בין היתר, בשל משאביהן המוגבלים של הרשויות, הנובעים ממגבלות תקציב, כח אדם, היערכות וכיוב', וזאת מול ההיקף הנתון והגדול של הפרות החוק בתחום².
5. מצב זה מחייב את הרשויות לקבוע מדיניות אכיפה, אשר תיעל את עבודת הפיקוח והתביעה, ייעל את אופן השקעת המשאבים, ויביא לאכיפה הוגנת, שיוויונית ואפקטיבית ובכך יתרום גם לאמון הציבור במערכת.
6. סדרי העדיפויות של מדיניות האכיפה מתבססות על שיקולים ענייניים ואמות מידה מקצועיות, על פי הנסיבות והתנאים החלים בתחומי סמכות המועצה, תוך התחשבות בשיקולים המובאים בחוק רישוי עסקים. בנוסף, מערכת השיקולים נקבעת גם על פי מהות העבירה, חומרתה, זהות העבריין ועל פי צרכי השעה³, ובסופו של יום, על הרשויות לארוג מערכת מורכבת של אמות מידה, נתונים, שיקולים שונים ונסיבות פרטניות, ולקבוע על בסיסן **"מה העיקר מול הטפל, מה החיוני והדחוף לעומת השולי בחשיבותו"**⁴.

¹ בג"ץ 53/96 תשלובת ח. אלוני בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר, פורסם באתר "נבו"

² בג"ץ 551/99 שקם בע"מ נ' מנהל המכס ומע"מ, פורסם באתר "נבו"

³ ע"פ 212/79 פלוני נ' מדינת ישראל, פורסם באתר "נבו"

⁴ בג"ץ 4475/09 נדמי סלמאן נ' שר הביטחון, פורסם באתר "נבו"

ג. כללי

1. המועצה המקומית קרית יערים (להלן: "המועצה") הינה מועצה אשר תחום שיפוטתה כולל כ-500 דונם, וכ-8,000 תושבים המתגוררים בה.
2. הגוף האמון על אכיפת חוק רישוי עסקים הינה מחלקת הפיקוח, והפקח המוסמך מכח חוק זה.
3. ככלל, עבירות על חוק רישוי עסקים מטופלות, לאחר הרפורמה האחרונה בחוק, בשני מישורים – מנהלי ופלילי. הרפורמה מאפשרת שימוש בצווים שיפוטיים ומנהליים מגוונים, על מנת לטפל באופן יעיל ומהיר בעבירות על החוק.

ד. כלים לביצוע אכיפה

למועצה ולעומד בראשותה כלים מנהליים ושיפוטיים לאכיפה של חוק רישוי עסקים, במהלך החקירה ובסיומה.

במסגרת אכיפה מנהלית, ניתן להוציא צו הפסקה מנהלי לפי סעיף 20 לחוק.

במסגרת אכיפה שיפוטית, מלבד כתב אישום, ניתן לעשות שימוש בכלים של צו מניעת פעולות (סעיף 22א לחוק) וצו הפסקה שיפוטי (סעיף 22ב לחוק).

ה. עקרונות מנחים

1. הפעלת סמכויות האכיפה והרישוי של המועצה תיעשה בהתאם לעקרונות מדיניות והקווים המנחים כדלקמן;
 - 1.1. **אכיפה הוגנת, שיוויונית ואחידה** – האכיפה תהא מבוססת על שיקולים ענייניים, באופן אחיד ולא בררני, ותממש את עקרון השיוויון בפני החוק. בנוסף, באכיפה שיוויונית יש גם כדי לסייע לבעלי עסקים לכלכל את צעדיהם ולפעול בהתאם לחוק.
 - 1.2. **אכיפה יזומה** – מלבד הפיקוח השגרתי בעת הגשת בקשות לרישיון עסק, יבוצע גם איתור יזום של גילוי עבירות המבוסס על מדיניות האכיפה. בנוסף, תהא המועצה ונציגיה קשובים לפניית הציבור והמחלקות השונות במועצה, בנוגע לעסקים היוצרים מפגע או מטרד, או שהפעלתם כרוכה בעבירות על חוקי העזר של המועצה, או על חוקים רלוונטיים אחרים לרבות חוקי התכנון והבניה.
 - 1.3. **אכיפה יעילה** – המועצה תפעל להקצאה מושכלת ואפקטיבית של משאביה והתאמת האמצעים הננקטים והשיטה למטרה הקונקרטית שיש להשיגה.
 - 1.4. **סבירות ומידתיות** – התאמת אמצעי האכיפה לנסיבות המקרה.

ו. מדיניות אכיפה

1. הרשות תפעיל את סמכויותיה, בין היתר, באמצעים הבאים:
 - 1.1. הוצאת דרישות תיקון בדרך של דו"ח ליקויים.
 - 1.2. התראות לעסקים שאינם פועלים באופן מספק, או שאינם פועלים כלל, להסדרת רישיון העסק.
 - 1.3. צווי סגירה מנהליים.
 - 1.4. צווים שיפוטיים.
 - 1.5. הגשת כתבי אישום.
2. לאור כל האמור לעיל, החליטה המועצה, כי בנסיבות הבאות תינתן קדימות לטיפול בעסקים אלה בדרך של אכיפה מנהלית או פלילית;
 3. **עבירות לאכיפה במיקוד גבוה:**
 - 3.1. עסקים שאין צפי שיקבלו רישיון עסק.
 - 3.2. עסקים בעלי פוטנציאל גבוה לסיכון תברואתי של שלום הציבור.
 - 3.3. עסקים שבמהלך עסקיהם הרגיל מארחים קהל לקוחות, ואינם מחזיקים באישור רשות הכיבוי וההצלה.
 - 3.4. עסקים המופעלים תוך הפרת צווים מנהליים או שיפוטיים.
 - 3.5. עסקים שאינם משתפים פעולה עם הרשות להסדרת רישיון העסק.
 - 3.6. עסקים בעלי היסטוריה בהפרות של חוקי העזר, חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד – 1984, חוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961.
 - 3.7. עסקים שהפעלתם פוגעת באינטרס ציבורי רחב.
4. **עבירות לאכיפה במיקוד בינוני:**
 - 4.1. עסקים שמחזיקים ברישיון, אך אינם עומדים באחד או יותר מתנאי הרישיון.
 - 4.2. עסקים אשר מחלקת רישוי עסקים קבעה לגביהם שיש להם צפי לקבלת רישיון.
5. **עבירות לאכיפה במיקוד נמוך:**
 - 5.1. עסקים שמחזיקים ברישיון, בהם התגלו ליקויים טכניים או מנהליים שאין בהם סיכון מיידי לציבור או לסביבה.
6. יובהר, כי סדר העדיפויות המתואר לעיל נכון לעת הזו, ועשוי להשתנות עם קבלת נתונים נוספים, ובכל מקרה יבחן מעת לעת על בסיס סקר עבירות שייערך על ידי המועצה המקומית.
7. העבירות אינן מדורגות על פי סדר חשיבות.

ז. מדיניות התביעה

1. בכל הנוגע למדיניות התביעה יובהר, כי יש לאכוף את הדין בנוגע לכל עבירה שמתגלה, ולא ייסגר תיק חקירה אשר העבירה בו קיימת בעת שהועבר התיק לתובע, או בעת שנודע לתובע בדבר עבירה על החוק.
2. במקרים בהם קיים חשש ממשי לשלום הציבור – מקום בו אין אישור משרד הבריאות, אישור המשטרה או רשות כיבוי אש, ייעשה שימוש בצווים מנהליים ושיפוטיים לסגירת העסק.
3. ינתן דגש מיוחד לעסקים בעלי פוטנציאל לסיכון תברואתי (עסקים הכלולים בקבוצה 4 לצו רישוי עסקים), עסקים קולטי קהל רב (בתי אוכל, אולמות אירועים, מרכולים, בריכות וכיוב') ועסקים העלולים לייצר מפגעים סביבתיים, בהיעדר אישור המשרד להגנת הסביבה.
4. בכל מקרה, שימוש בכלים מנהליים לא יהווה תחליף להפעלת שיקול דעת ראוי לצורך הגשת כתב אישום.
5. האמור לעיל הינו בגדר הנחיה, שאינה באה להחליף את שיקול דעתה של המועצה או של התביעה העירונית בבואה לבחון את הצורך בהפעלה ושימוש באמצעי אכיפה שונים נוכח נסיבותיו של מקרה נקודתי.